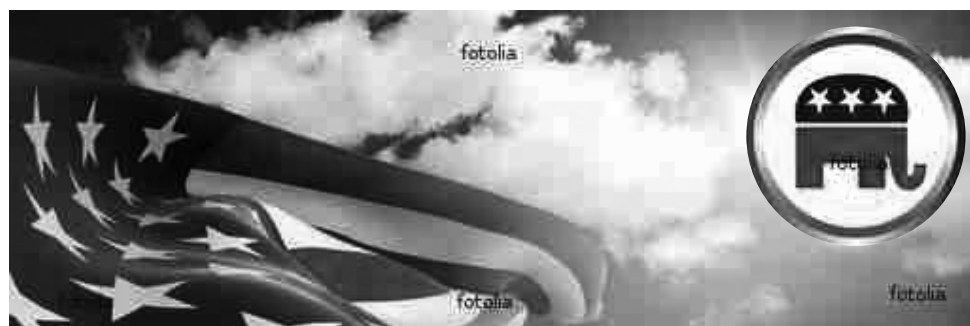


# La guerra de la classe creativa

## De com l'antielitisme del Grand Old Party podria arruïnar l'economia dels Estats Units

Richard Florida



Gràcies a l'èxit de les seves publicacions i als seus treballs de recerca, els conceptes de «classe creativa» i «qualitat del lloc» elaborats principalment per Richard Florida s'han convertit en temes de discussió rellevants en els debats sobre economia urbana i geografia urbana. Pensat en un principi per tal d'avaluar el grau de competitivitat de les ciutats nordamericanes, el concepte de qualitat del lloc també ha estat aplicat a diverses ciutats europees, si bé també cal tenir en compte que l'anàlisi de la qualitat del lloc a nivell nacional només constitueix un dels indicadors del potencial competitiu de les ciutats

Al mes de març del 2003 vaig tenir l'oportunitat de conèixer Peter Jackson, director de la trilogia del *Senyor dels anells*, en el seu complex cinematogràfic situat a la capital de Nova Zelanda, Wellington, una ciutat exuberant, verda, de somni. Jackson ha fet quelcom inversemblant a Wellington, una ciutat fascinant, cosmopolita, de 900.000 habitants, però que ningú abans considerava la capital cultural del món. Hi ha creat un equipament permanent, potser el complex cinematogràfic més perfeccionat del món. El va fer a Nova Zelanda de manera coordinada i per voluntat pròpia. Jackson, que va néixer a Wellington, es va adonar d'allò que moltes ciutats nord-americanes es van adonar en els anys 1990: indústries creatives que trenquen amb els models coneguts podrien, sense l'ajuda de ningú, canviar les maneres en què les ciutats es desenvolupen i impulsar un canvi econòmic dinàmic i de gran abast. Jackson i els seus socis van tardar un cert temps en aconseguir els fons, però van comprar una fàbrica de pintures abandonada que —exemple únic de reutilització adaptativa— va néixer com l'estudi encarregat de la realització de la trilogia de pel·lícules més impressionant mai vista. Em va dir que s'havia adonat que amb l'atractiu de la trilogia dels *Anells* podria atraure una selecció diversament creativa de talents d'arreu del món cap a Nova Zelanda: els millors realitzadors, els millors dissenyadors de vestuari, els millors tècnics de so, els millors artistes gràfics per ordinador, els millors generadors de models, els millors editors i animadors.

Quan el vaig visitar, vaig tenir l'oportunitat de conèixer dotzenes de nord-americans de diversos llocs com ara Berkeley i l'MIT que treballaven juntament amb cineastes de talent d'Europa i d'Àsia; els nord-americans van declarar que estaven a punt de renunciar a la seva ciutadania. Molts ja havien començat el procés per poder establir la seva residència a Nova Zelanda.

Reflexionem sobre això: en la indústria més simbòlica del poder econòmic i cultural internacional dels Estats Units, el projecte més important en la història recent del cinema internacional va ser finançat internacionalment

i executat pels millors realitzadors de cinema d'arreu del món, però no pas a Hollywood. Quan Hollywood produeix pel·lícules d'aquesta magnitud, crea llocs de treball per a directors, actors i caps de maquinistes a Califòrnia. Atès l'increïble nivell d'innovació tecnològica que requereix un projecte d'aquesta envergadura en àrees com ara l'infografia, el disseny de so i l'animació, també pot afavorir la creació de companyies completament noves, i fins i tot de noves indústries arreu del país, de la mateixa manera que les pel·lícules de la saga *La Guerra de les Galàxies* de George Lucas van afavorir el desenvolupament de tantes altres indústries, des de jocs d'ordinador fins a campanyes de promoció de productes, publicitat institucional i relacions públiques. Però la part del lleó dels beneficis del *Senyor dels anells* probablement no revertirà en benefici dels Estats Units sinó de Nova Zelanda. Després d'això, amb un simbolisme força devastador, Jackson farà una nova

**MÉS BÉ QUE CAP ALTRE PAÍS EN ELS ÚLTIMS ANYS, ELS ESTATS UNITS HAN DESENVOLUPAT NOVES TECNOLOGIES I IDEES QUE HAN GENERAT NOVES INDÚSTRIES I N'HAN MODERNITZAT D'ALTRES DE VELLES**

versió de *King Kong* a Wellington, amb un pressupost que s'eleva a 150 milions de dòlars.

El joc magistral de Peter Jackson no ha estat esmentat per cap dels candidats a la presidència. I en canvi, la pèrdua de llocs de treball als Estats Units a benefici de competidors a l'estranger es perfila com un dels temes determinants de la campanya del 2004, i amb raó. Els votants no només estan patint una reducció dels llocs de treball a les indústries, sinó que també veuen com s'externalitza la contractació de centenars de milers de llocs de treball qualificats que requereixen un alt component de coneixements, des de codificadors de software fins a analistes financers per a bancs d'inversió. Aquests llocs de treball es consideraven «segurs», raó per la

quals els orientadors d'ensenyament secundari dirigien els fills dels obrers cap a la universitat per tal d'evitar-los així el destí dels seus pares.

Però la pèrdua d'alguns d'aquests llocs de treball només constitueix l'aspecte més evident —però no pas el més inquietant— d'un problema molt més gran. Altres països estan envaint més directament i amb èxit el que ha estat, du-

---

**AQUESTES NOVES TECNOLOGIES I IDEES VAN SORGIR SOBRETOT PERQUÈ VAN PODER INFONDRE ENERGIA I ATRAURE ELS MILLORS I ELS MÉS BRILLANTS, I NO NOMÉS DEL NOSTRE PAÍS SINÓ TAMBE D'ARREU DEL MÓN**

---

rant gairebé dues dècades, el nucli del nostre èxit econòmic —l'economia creativa. Més bé que cap altre país en els últims anys, els Estats Units han desenvolupat noves tecnologies i idees que han generat noves indústries i n'han modernitzat d'altres de velles, des de l'Internet fins a les grans superfícies de distribució o els dissenys innovadors de producte. I aquestes han demostrat que eren la principal força que hi havia darrere la creació de l'economia nord-americana de més de 20 milions de llocs de treball en el sector creatiu durant els anys 1990, fins i tot mentre treballadors agrícoles i de la indústria eren acomiadats.

Aquestes noves tecnologies i idees van sorgir sobretot perquè vam poder infondre energia i atraure els millors i els més brillants, i no només del nostre país sinó també d'arreu del món. En els anys 1980 i 1990, immigrants talentosos i ben formats i joves nord-americans llestos i ambiciosos es van aplegar en una dotzena de ciutats-regions nord-americanes i el seu voltant. Aquestes àrees van esdevenir viviers d'innovació, els equivalents actuals de les ciutats-estat del Renaixement, en les que científics, artistes, dissenyadors, enginyers, financers, especialistes en màrqueting i empresaris diversos enriquien mútuament els seus coneixements, la seva energia i el seu capital per fer

nous productes, crear nous serveis i indústries completament noves: entreteniment capdavanter al sud de Califòrnia, nous instruments financers a Nova York, productes informàtics al nord de Califòrnia i a Austin, satèl·lits i telecomunicacions a Washington, D.C., software i sistemes innovadors de venda al detall a Seattle, i biotecnologia a Boston. Els beneficis econòmics d'aquests avenços aviat es van estendre a la major part del país, mentre que a Raleigh-Durham, màsters en administració d'empreses nascuts a Ohio creaven centres de trucades per a targetes de crèdit a Iowa, i, a Chicago, asos indis de la informàtica ideaven un software d'inventari que generava una major rendibilitat a les fàbriques d'automòbils a Ohio, Kentucky i Tennessee.

Però ara, la resta del món s'ha adonat del nostre èxit i està mirant d'emular-lo. L'actual increment de l'externalització és el primer pas —o, si voleu, la primera tenalla de la pinça. Països com l'Índia i Romania, que tenen uns costos laborals més baixos i suficient mà d'obra qualificada per fer la feina, aconseguen fer-se amb els aspectes més rutinizables del que considerem treball intel·lectual —escriure un codi informàtic, analitzar raigs X. Aquesta externalització, per bé que alarmant i perjudicial, es podria gestionar si a canvi poguéssim crear una nova sèrie de llocs de treball derivats de les noves tecnologies i de les idees que sorgeixen en els nostres centres creatius. Però fins ara, en aquesta recuperació econòmica això no ha succeït.

El que realment ens hauria d'alarmar ara és que la nostra capacitat d'adaptar-nos en conseqüència està essent minada per un tipus de competidor diferent —l'altra pinça de la tenalla—, mentre que algunes ciutats en altres països desenvolupats es transformen en pols d'atracció per a les indústries de major valor afegit. Ciutats com ara Sydney, o Brussel·les, o Dublín, o Vancouver estan esdevenint ràpidament centres de la classe creativa que competeixen amb Boston, Seattle i Austin. Ho estan fent a través de diferents mitjans —des de laboratoris subvencionats per l'Estat fins a partenariats entre universitats i indústries locals de primer ordre. Sobretot, s'estan enduent el talent creatiu estranger, incloent-hi el nostre. El resultat

és que el tipus d'indústries d'alt nivell i amb un elevat marge de beneficis que habitualment era competència dels Estats Units i una font cabdal de la nostra prosperitat han començat a traslladar-se a l'estranger. Els telèfons mòbils més avançats es fan a Salo, Finlàndia, i no pas a Chicago. Els avions més moderns del món són dissenyats i construïts a Tolosa i a Hamburg, i no pas a Seattle.

Mentre que altres nacions esdevenen més atractives per al talent mòbil immigrant, els Estats Units cada cop ho són menys. Un estudi recent realitzat pel National Science Board (Consell Nacional de Ciències) va observar que els govern dels Estats Units havia emès 74.000 visats perquè aquests immigrants poguessin treballar en els àmbits de la ciència i la tecnologia l'any 2002, una sorprenent disminució d'un 55% si comparem amb els 166.000 de l'any 2001. A això li corresponen unes baixades similars, per bé que a una escala més reduïda, en altres categories d'immigrants ben qualificats, des d'experts financers fins a artistes. Una part d'aquesta contradicció resulta d'allò que, esperem, siguin mesures de seguretat a curt termini —les agències federals van restringir l'emissió de visats a certs països a partir de l'11 de setembre. De forma més inquietant, trobem indicis de què menys estrangers qualificats decideixen venir als Estats Units. Per exemple, la major part de la davallada en el nombre d'immigrants en els àmbits de la ciència i la tecnologia en l'estudi del National Science Board es deu a un descens de sol·licituds.

Per quina raó els estrangers qualificats evitarien de venir a casa nostra? En part, simplement perquè altres països estan fent una tasca de contractació millor i més agressiva. En això, l'incentiu tecnològic també hi fa un paper. Hi ha menys llocs de treball per a enginyers informàtics, i fins i tot els científics estrangers més qualificats que encara podrien triar les millors posicions en la investigació capdavantera tenen menys possibilitats que fa uns pocs anys de guanyar milions a través dels partenariats tecnològic-indústria.

Després d'haver parlat l'últim any amb centenars de professionals de talent en mitja dot-

zena de països, estic convençut que la principal raó té a veure amb el nou panorama polític i les polítiques a Washington. En els anys 1990, el govern federal es va centrar en l'ampliació del capital humà dels Estats Units i en la interconnexió amb el món, tot elaborant acords comercials internacionals, invertint en una R+D capdavantera, subvencionant la formació superior i l'accés públic a l'Internet, i estimulants la immigració. Però en els últims tres anys, l'atenció i els recursos del govern s'han abocat a sectors més antics de l'economia, amb una protecció aranzelària i subvencions a les indústries extractives. Mentre, Washington ha deixat aclaparats a científics d'arreu del món amb la seva indiferència envers punts de vista científics consensuats quan aquests punts de vista han entrat en conflicte amb els interessos dels sectors afavorits (com

---

**EL QUE REALMENT ENS HAURIA D'ALARMAR ÉS QUE LA NOSTRA CAPACITAT D'ADAPTAR-NOS ESTÀ ESSENT MINADA PER UN TIPUS DE COMPETIDOR DIFERENT, JA QUE ALGUNES CIUTATS EN ALTRES PAÏSOS DESVOLUPATS ES TRANSFORMEN EN POLS D'ATRACCIÓ PER A LES INDÚSTRIES DE MAJOR VALOR AFEGIT**

---

ha estat el cas amb el tema dels canvis climàtics global). I sobretot després del 11-S, Washington va atiar la còlera del món, especialment de les classes més ben formades, amb la seva política exterior d'esteu amb mi o esteu contra mi. En efecte, per primera vegada a la història, al talent mundial, molt mòbil i molt picallós, li estem dient «Aquí no hi tens res a fer».

Òbviament, aquest canvi ha tingut lloc amb el relleu polític a Washington, de l'internacionalista Bill Clinton a l'agressivament unilateralista George W. Bush. Però les seves arrels són molt més profundes, i tenen el seu origen en un canvi tectònic en la demografia polític-econòmica del país. Com moltes persones han observat, els Estats Units s'estan polaritzant

geogràficament cada vegada més, d'una banda amb les parts «vermelles» culturalment més tradicionalistes, rurals, formades per petits nuclis urbans i periurbans que voten cada cop més als republicans, i, de l'altra, les àrees «blaves», culturalment més progressistes, urbanes i residencials de les afores de les ciutats que voten cada cop més els demòcrates. El que no s'ha observat de la mateixa manera és fins a quin punt aquestes línies delimiten una divisòria econòmica creixent entre les parcel·les «blaves» que representen els centres creatius, rics en talent i amb una immigració molt barrejada, que han impulsat en gran part el creixement econòmic, i les parts «vermelles» que representen les àrees de l'interior del país econòmicament endarrerides. Les migracions que nodreixen les economies dels centres creatius també estan agreujant els contrastos. Alhora que els individus qualificats, que es deleixen per trobar millors oportunitats professionals i estils de vida més intrèpids i variats, es traslladen a viure a ciutats innovadores, les zones de l'interior esdevenen cada vegada més conservadores. Actualment, la dinàmica demogràfica que va impulsar l'economia creativa als Estats Units ha produït una dinàmica política que podria bloquejar aquesta economia. Malgrat que cap dels candidats a la presidència ho ha plantejat d'aquesta manera, això és el que realment està en joc a les eleccions del 2004.

### Yankees doodle

Roger Pederson és un dels investigadors capdavanters en el camp de les cèl·lules mare. Però l'any 2001 va abandonar la seva posició a la Universitat de Califòrnia, a San Francisco, per ocupar un altre lloc de treball al Centre for Stem Cell Biology Medicine a la Universitat de Cambridge al Regne Unit. El seu trasllat il·lustra de quina manera els nostres competidors, cada cop més espavilats, i la nostra pròpia incompetència estan reestructurant l'economia creativa. Pederson va marxar definitivament perquè el govern britànic el va contractar de forma agressiva, però també perquè l'administració Bush

va posar moltes restriccions a la investigació sobre les cèl·lules mare. Recentment, Pederson va confessar a la revista *Wired*, «Tinc debilitat pels Estats Units, però el Regne Unit és molt millor per a aquesta recerca..., més capital de treball». I va afegir, «no han fet tanta instrumentalització política amb les cèl·lules mare.»

Les cèl·lules mare són fonamentals per al cos degut a la seva capacitat de desenvolupar qualsevol mena de teixit. Els científics fan un paper similar en l'economia; els seus descobriments (silici, sistemes de circuits, empalmament de gens) són la font de moltes grans indústries (PC, biotecnologia). Malauradament, el trasllat de Roger Pederson podria ser un dels primers d'un llarg seguit de trasllats. Un conegut entomòleg de la Universitat d'Illinois m'escrivia re-

---

**PER QUINA RAÓ ELS ESTRANGERS QUALIFICATS EVITARIEN DE VENIR A CASA NOSTRA? EN PART, SIMPLEMENT PERQUÈ ALTRES PAÏSOS ESTAN FENT UNA TASCA DE CONTRACTACIÓ MILLOR I MÉS AGRESSIVA**

---

centment per correu electrònic: «En els últims anys, al mateix temps que el moviment conservador s'ha anat tornant cada cop més radical, moltes persones que conec estan cercant una vida millor al Canadà, a Europa i Austràlia». «Des de bloggers fins a programadors, i també membres de la National Academy amb els quals he parlat, tots troben que l'esperit dels temps actuals és estrany i fins i tot amenaçador. El meu amic diu que és com estar investigant i fent negocis en el segle XXI en una cultura que vol viure en el segle XIX, imperis, bíblies i tot això. Hi ha una beca de la Unió Europea a través del Laboratori Europeu de Biologia Molecular que un munt de gent està mirant d'aconseguir.»

Però el problema més greu no és que els nord-americans estiguin anant a un altre lloc, sinó que, per primera vegada en la memòria moderna, científics i intel·lectuals capdavanters d'arreu estan decidint no venir aquí. Tam-

bé estem tan acostumats a pensar que les ments creatives capdavanteres del món, com també els millors jugadors de bàsquet i de beisbol, sempre desitgen venir als Estats Units, i que la nostra gent només marxa si són professionals de segona fila o ja estan acabats, que ens costa imaginar que alguna vegada això pugui canviar. I encara és cert que, ateses les dimensions del nostre país, el seu dinamisme, les seves nombroses i excel·lents universitats i els grans pressupostos governamentals en recerca, som els Yankees de la ciència. Però com els Yankees, hem anat perdent alguns dels nostres millors jugadors. I fins i tot els grans equips poden caure en picat.

El flux de talent alterat ja està començant a presentar indicis d'estar obstruint el procés científic. «Ja no podem organitzar trobades científiques aquí [als Estats Units] perquè els científics estrangers no poden obtenir visats», em deia recentment un oceanògraf capdavantier de la Universitat de Califòrnia a San Diego. El mateix succeeix amb els estudiants de postgrau, és a dir, les persones que fan el treball de camp de la recerca científica i que són la font de moltes idees brillants. Els estudiants de postgrau que han estat els meus alumnes en mol-

---

**LES ARRELS DEL PROBLEMA SÓN PROFUNDES, I TENEN EL SEU ORIGEN EN UN CANVI TECTÒNIC EN LA DEMOGRAFIA POLÍTICOECONÒMICA DEL PAÍS**

---

tes grans universitats —Ohio State, Harvard, MIT, Carnegie Mellon— han estat sempre entre els primers a posar de relleu els beneficis d'estudiar i de fer recerca als Estats Units. Però les seves impressions han canviat radicalment en l'últim any. Ara es queixen de ser encaçats per les agències d'immigració com a amenaces potencials a la seguretat, i de què els Estats Units estan perdent el seu prestigi de societat oberta. Molts estan pensant en marxar a universitats estrangeres, i em diuen que els seus amics i col·legues al seu país ja no estan interessats en venir als Estats Units per a la seva formació, sinó

que estan cercant activament universitats al Canadà, a Europa i arreu.

Seria reconfortant pensar que el fet de mantenir els estrangers fora significués més llocs de treball per al talent nacional en els nostres programes de postgrau i centres de recerca capdavanters. Malauradament, això no és així: tenim molts joves brillants, però no els suficients ni de bon tros per ocupar totes les posicions cabdals. Per exemple, l'any passat, un ampli projecte d'intel·ligència artificial d'una importància fonamental a l'MIT va haver de ser descartat perquè la universitat no va poder trobar prou estudiants de postgrau que no fossin estrangers i que per tant poguessin satisfer els requeriments de les noves regulacions de seguretat.

Aquest fenomen tampoc es limita a la ciència; altres sectors també estan començant a patir-lo. Per exemple, la revista de música pop *Tracks* va informar fa poc que un nombre creixent dels millors músics del món, des del cantant i guitarrista sud-africà Vusi Mahlasela fins al conjunt de música electrònica establert a Bogotà Sides-tepper, ha hagut de cancel·lar les seves gires als Estats Units perquè se'ls va denegar els visats; i mentre, Youssou N'Dour, potser l'artista musical més conegut al món va cancel·lar la seva gira més important als Estats Units la primavera del 2003 per protestar contra la invasió d'Iraq.

Tots aquests elements poden semblar petits senyals, però no ho són. La indústria musical nord-americana ha marcat la pauta durant dècades a nivell mundial. Les cançons dels artistes nord-americans se senten en emissores de ràdio des de Caracas fins a Istanbul; les seves bandes sonores formen una part íntegra de l'atractiu de les pel·lícules nord-americanes arreu del món. Els beneficis obtinguts de les exportacions de música nord-americana ajuden a prevenir que els dèficits de la balança de pagaments dels Estats Units no assoleixin un punt massa avançat en la zona de perill. I, tanmateix, una part del que fa que la música nord-americana sigui tan vital és la seva capacitat d'absorbir i d'incorporar els sons d'altres països —des del hip-hop nord-americà que és capaç d'absorbir els ritmes del reggae del Carib i del Bhangra indi fins als músics de hard rock alemany que fan

servir instrumentació industrial. Per als artistes i fans nord-americans, no poder veure conjunts estrangers en les seves gires és com si la indústria informàtica no pogués tenir accés als xips d'última generació: això erosiona l'avantatge competitiu.

La nostra pèrdua d'accés al talent estranger d'alt nivell no ha cridat gaire l'atenció dels líders polítics i dels mitjans de comunicació, i per raons comprensibles: sembla que tenim problemes més importants i immediats, des de la guerra contra el terrorisme fins a la pèrdua de llocs de treball en els sectors de la indústria, els serveis i la creació en favor de la Xina, l'Índia i Mèxic. Però de la mateixa manera que la nostra obsessió amb la Unió Soviètica en els últims anys de la Guerra Freda va fer que no ens adonéssim del repte que significava l'economia emergent del Japó, els nostres ulls poden no estar veient l'amenaça que plana sobre el nostre benestar econòmic.

Ja fa uns quants anys que els meus col·legues i jo mateix hem estat mesurant els factors comuns subjacents en aquelles ciutats i regions nord-americanes amb un nivell més alt de creixement econòmic creatiu. Els factors principals que vam trobar són: un gran nombre d'individus talentosos, un alt nivell d'innovació tecnològica i una tolerància envers diversos estils de vida. Recentment, la meua col·lega Irene Tinagli del Carnegie Mellon i jo mateix vam aplicar la mateixa anàlisi al nord d'Europa, i el que vam descobrir és extraordinari. Les condicions són molt més similars del que podem pensar: Suè-

cia supera els Estats Units en aquesta mesura, seguida força de prop per Finlàndia, Holanda i Dinamarca. El Regne Unit i Bèlgica també estan en una bona posició. I la major part d'aquests països, especialment Irlanda, estan esdevenint més competitius en l'aspecte creatiu i a un ritme més ràpid que els Estats Units.

Malgrat el fet que les dades no són tan precises a nivell metropolità, altres ciutats també estan cercant a casa nostra per mirar de trobar nous talents, diversitat i capacitat mental. Vancouver i Toronto estan preparades per a una

---

**ELS EUA S'ESTAN POLARITZANT GEOGRÀFICAMENT CADA VEGADA MÉS, D'UNA BANDA AMB LES PARTS «VERMELLES» CULTURALMENT MÉS TRADICIONALISTES, RURALS, FORMADES PER PETITS NUCLIS URBANS I PERIURBANS QUE VOTEN CADA COP MÉS ALS REPUBLICANS...**

---

bona arrencada: ambdues ciutats-regions tenen una concentració d'immigrants més alta que Nova York, Miami o Los Angeles. El mateix succeeix amb Sydney i Melbourne. Com a centres creatius, estarien al mateix nivell que Washington, D.C. i Nova York. Molts d'aquests llocs de treball també ofereixen altres al·licients com ara uns ports espectaculars, uns entorns naturals bonics i una fantàstica vida a l'aire lliu-



re. I són segures, i gairebé mai tenen conflictes. Aquestes ciutats estan esdevenint els equivalents mundials de Boston o San Francisco; de petits llocs poc coneguts estan transformant-se en viviers creatius que atrauen talents de tot arreu, incloent de la vostra ciutat i de la meua.

### Aprofitar el moment

La sobtada pèrdua de velocitat de la nostra economia creativa amenaça amb minar dues dècades de progrés. Fa 20 anys, l'economia nord-americana havia assolit un punt crític, amb un atur mai vist abans, una productivitat estancada, una base industrial envellida i una crisi del petroli que posava de manifest una dependència perillosa de les primeres matèries, el subministrament de les quals no sempre podia garantir.

Però, sota la superfície estaven succeint coses interessants. Inversions fetes anteriorment en investigació científica tant per part del govern com de la indústria estaven conduint a noves tecnologies, des dels xips informàtics de baix preu fins a la fibra òptica. Nous instruments i pràctiques financers estaven permetent que hi hagués capital disponible per a noves iniciatives empresarials innovadores. El cinema, la televisió i la música dels Estats Units estaven trobant nous mercats d'exportació. Les corporacions nord-americanes, esperonades per la competència del Japó i guiades per best-sellers com ara *In Search of Excellence*, de Tom Peters, estaven reestructurant i afavorint la presa de decisions de dalt a baix de l'estructura jeràrquica fins a les mans dels empleats de línia amb més iniciativa. I, arreu, els economistes i els gerents parlaven de la necessitat de més «capital humà» —la frase de moda que significava treballadors qualificats i amb capacitat d'improvisació.

Finalment, l'oferta va satisfer la demanda gràcies a dues immigracions, la primera, una onada d'immigrants estrangers, afavorida per una flexibilització de les lleis d'immigració a finals dels anys 1960. En els anys 1980, més de sis milions d'immigrants es van establir als Estats Units, el nombre més alt en mig segle. En els

anys 1990 van arribar 12 milions més. Molts no estaven qualificats i van trobar feina en fàbriques, restaurants i en la construcció. Però molts van arribar amb una bona formació i van anar a parar a les nostres universitats i indústries capdavanteres. Avui, un 11% dels adults nascuts a l'estranger que viuen als Estats Units tenen un diploma universitari o de formació professional, comparat amb l'escàs 9% dels nascuts aquí. La major part d'aquests immigrants qualificats es van agrupar en unes poques grans ciutats molt actives com ara Nova York, Chicago, San Francisco i Los Angeles; però d'aleshores ençà, molts s'han traslladat a llocs més conflictius com ara Tucson, Chapel Hill i Colorado Springs.

Sense aquests immigrants, la nostra economia de l'alta tecnologia seria inimaginable. Intel, Sun Microsystems, Google: totes van ser fundades i cofundades per immigrants provinents de països com ara Rússia, l'Índia i Hongria. Gairebé una tercera part de tots els negocis creats al Silicon Valley en els anys 1990 van ser endegats per empresaris xinesos o d'origen indi, segons l'acurada investigació estadística realitzada per Annalee Saxenian de la Universitat de Califòrnia a Berkeley. I milers i milers d'altres constitueixen el nucli tècnic de la nostra economia de l'alta tecnologia.

---

**... I, DE L'ALTRA, LES ÀREES «BLAVES», CULTURALMENT MÉS PROGRESSISTES, URBANES I RESIDENCIALS DE LES AFORES DE LES CIUTATS QUE VOTEN CADA COP MÉS ALS DEMÒCRATES**

---

La segona gran immigració va ser interna: milions de joves nord-americans, enèrgics i talentosos, provinents dels centres industrials tradicionals, de petites ciutats i d'àrees rurals van carregar les maletes als seus Hondes i es van traslladar a àrees metropolitanes més pròsperes —generalment, les mateixes en les quals els immigrants s'havien establert abans. Aquests joves migradors nascuts als Estats

Units van ajudar a dissenyar i posteriorment a nodrir les indústries creatives emergents que durant els anys 1990 acabarien caracteritzant aquesta era.

Aquesta arribada de talents va transformar els centres creatius dels Estats Units en ciutats amb un ràpid desenvolupament. Els sous van pujar desmesuradament, seguits pels preus de l'habitatge —especialment aquells habitatges que es trobaven en els barris glamurosos dels centres de les ciutats i els elegants barris resi-

---

**AQUESTES LÍNIES DELIMITEN UNA DIVISÒRIA ECONÒMICA CREIXENT ENTRE LES PARCEL·LES «BLAVES» DELS CENTRES CREATIUS, RICS EN TALENT I AMB UNA IMMIGRACIÓ MOLT BARREJADA, QUE HAN IMPULSAT EN GRAN PART EL CREIXEMENT ECONÒMIC, I LES PARTS «VERMELLES» DE LES ÀREES DE L'INTERIOR DEL PAÍS ECONÒMICAMENT ENDARRERIDES**

---

dencials de la perifèria circumdant preferits pels dissenyadors de productes, els editors de vídeo, els analistes de fons de cobertura i els assessors de màrqueting que constituïen aquesta nova classe creativa emergent. La pujada de les despeses d'habitatge i els estils de vida trepidants generats per la nova classe creativa al seu torn van fer fora els habitants nadius amb menys formació, i, finalment, fins i tot molts d'aquests joves creatius nadius en van tenir prou i van tornar a les seves ciutats d'origen. L'expert en estadística Robert Cushing ha trobat la més absoluta evidència dels impactes econòmics d'aquestes migracions recíproques. Tot fent servir les dades de l'Internal Revenue Service (Servei d'Administració Tributària), va observar que les famílies que marxaven d'Austin, una ciutat amb un ràpid desenvolupament en l'àmbit de l'alta tecnologia, i que es traslladaven a Kansas City, una ciutat amb un creixement més lent en els anys 1990, guanyaven una mit-

jana de 25.912 dòlars l'any. Els que marxaven en l'altra direcció, és a dir, de Kansas City a Austin, guanyaven més de 65.000 dòlars l'any. També va trobar disparitats similars entre Austin i altres ciutats més antigues com ara Cleveland, Louisville, Indianàpolis, Saint Louis i Pittsburgh.

Però això no vol dir que ciutats com ara Cleveland i Kansas City no estiguessin progressant. La major part d'aquestes va poder oferir més llocs de treball gràcies a nodes locals de creativitat, com ara el centres mèdics relacionats amb la universitat, o van aconseguir no perdre tants llocs de treball a les seves companyies existents com podria haver succeït sense l'aportació de les innovacions —sobretot, les tecnologies de la informació— produïdes pels centres creatius. La mitjana d'ingressos en aquests llocs va pujar més lentament, o en alguns casos va baixar, però, en general, el poder adquisitiu es va incrementar, de nou gràcies a les innovacions dels centres creatius. Els clients de les botigues 7-Eleven a Moberly, Missouri, podien aconseguir un telèfon mòbil Motorola dissenyat per enginyers d'origen xinès a la perifèria de Chicago per 30 dòlars, o encarregar qualsevol quantitat de productes cada vegada més econòmics d'Amazon.com, amb seu a Seattle (fundat pel fill d'un immigrant cubà), utilitzant ordinadors cada vegada més econòmics comprats a CompUSA, amb seu a Dallas.

### The Big Sort (Segregació política)

Aquestes migracions no només van tenir conseqüències econòmiques sinó també culturals. Els últims 20 anys han estat testimoni de les «guerres culturals» —entre aquelles persones que valoren les virtuts tradicionals i d'altres atretes per nous estils de vida i diversitats d'opinions. En realitat, aquest xoc va tenir lloc sobretot entre intel·lectuals d'esquerres i de dretes. Com el sociòleg Alan Wolfe ha demostrat, la major part dels nord-americans mantenen un equilibri subtil entre les dues tendències. I tanmateix, les divisions hi són, i gairebé són paral·leles a les ideologies dels dos partits polítics. I de forma més àmplia en els anys 1990, aquestes

s'expressaven geogràficament, alhora que més i més nord-americans decidien viure en llocs que coincidien amb la seva cultura i les seves preferències pel que feia als estils de vida.

Aquest moviment de gent és allò que el periodista Bill Bishop i jo hem referenciat com a *The Big Sort*, un garbellament amb enormes implicacions polítiques i culturals, que ha ajudat a donar lloc a allò que el demògraf polític James Gimpel de la Universitat de Maryland anomena una «patchwork nation». Ciutat per ciutat,

---

**EL PROBLEMA MÉS GREU NO ÉS QUE ELS NORD-AMERICANS ESTIGUIN ANANT A UN ALTRE LLOC, SINÓ QUE, PER PRIMERA VEGADA EN LA MEMÒRIA MODERNA, CIENTÍFICS I INTEL·LECTUALS CAPD'AVANTERS D'ARREU ESTAN DECIDINT NO VENIR AQUÍ**

---

barri per barri, Gimpel i d'altres ho han vist palesament: la nostra política s'està concentrant i polaritzant. Potser vivim en un país de 50/50%, però els llocs reals on vivim (els barris del centre de la ciutat *versus* els barris residencials de les rondes exteriors, San Francisco *versus* Fresno) molt probablement distribueixen les seves lleialtats a 60/40%, atès que estan esdevenint més aviat desiguals que no pas el contrari. Aquestes divisions no sorgeixen d'algun pla estratègic, sinó de milions i milions de decisions individuals. La gent s'està dividint en comunitats de persones amb idees afins que ratifiquen les seves eleccions i identitats. Comercials del col·lectiu gai compren cases velles i desballestades a la ciutat i les renoven; comercials casats, heterossexuals, compren cases de nova construcció amb jardí en la perifèria de la ciutat. Alguns conservadors, obsessos de la tecnologia, van a viure a Dallas, mentre que els liberals més probablement vagin a San Francisco. Joves programadors afroamericans es dirigeixen cap a Atlanta o Washington, D.C., mentre que blancs amb la mateixa educació i qualificació molt probablement vagin cap a Seattle o Austin. Els blancs

de classe treballadora del sud de Califòrnia que no poden accedir al mercat immobiliari degut als preus excessius i potser sentint-se desplaçats per la quantitat d'immigrants provinents de Mèxic marxen cap a la perifèria de Phoenix. Ara més que mai, les persones que tenen els mitjans per fer-ho marxen per establir-se a les ciutats i als barris que reforcen la seva visió social i cultural del món.

I per bé que no hi han regles fixes —alguns liberals prefereixen les perifèries d'àrees metropolitanes modestes amb moltes esglésies i centres comercials, mentre que a alguns conservadors els agraden els barris urbans amb cafeteries—, en general, aquestes preferències culturals i d'estils de vida coincideixen amb les polítiques (que els partits polítics han accentuat amb la seva reestructuració dels districtes assistida per ordinador). Segons la minuciosa anàlisi dels resultats de les eleccions de Robert Cushing, l'any 1980 no hi havia una diferència significativa entre com votaven a les eleccions presidencials les regions d'alta tecnologia i les de baixa tecnologia; la diferència entre els partits encara depenia d'altres factors. Però l'any 2000, les 21 regions amb les concentracions més grans de classe creativa i les economies de tecnologia capdavantera van votar pels demòcrates en una proporció d'un 17% per sobre la mitjana nacional. Les regions amb els nivells més baixos de persones creatives i economies de baixa tecnologia, juntament amb les zones rurals dels Estats Units, van votar pel Partit Republicà. A Califòrnia, l'Estat més democràtic, George Bush va guanyar a les 14 regions de més baixa tecnologia i a les àrees rurals per 210.000 vots. Al Gore va aconseguir guanyar a les regions d'alta tecnologia i les seves perifèries per més d'1,5 milions.

### Menyspreu obrer

En molts aspectes, Bill Clinton va afavorir l'arrencada de la nova economia creativa. Present al naixement de la gran expansió dels anys 1990, va reconèixer ràpidament el seu valor i va ajudar a estimular-la mitjançant projectes com ara

fer les instal·lacions per poder tenir accés a Internet en les aules d'escoles amb alumnes de classe treballadora i alumnes de classe mitjana arreu del país per tal de contrarestar els esforços republicans per reduir la immigració. Per això, no només les persones creatives l'estimaven molt, sinó també ho feien moltes persones dels Estats Units republicans (Red America) als

---

**LA NOSTRA PÈRDUA D'ACCÉS AL TALENT ESTRANGER D'ALT NIVELL NO HA CRIDAT GAIRE L'ATENCIÓ DELS LÍDERS POLÍTICS I DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ**

---

quals va convèncer de que es beneficiarien de la nova economia. Però personalment també simbolitzava l'arquetipus de la classe creativa —la seva naturalesa lliurepensadora, la seva intel·ligència, la seva visió global. Per això, va guanyar-se l'enemistat eterna de molts milions de persones dels «altres» Estats Units. Sovint es diu que Clinton va ser l'encarnació dels anys 1960, i la posició individual de les persones a favor seu o contra seu expressa l'actitud individual d'aquestes envers aquella època. Potser seria més acurat dir que amb el seu constant enaltiment de les noves tecnologies i la seva retòrica del «bridge to the twenty-first century» (pont al segle XXI), Clinton va encarnar allò que havien esdevingut els anys 1960 —la classe creativa dels anys 1990, hippy però favorable al creixement, oberta i progressista però ambiciosa.

Mentre Clinton i els demòcrates aconseguien el seu suport en les regions d'alta tecnologia del país, els republicans cada cop representaven més les àrees de baixa tecnologia. Líders republicans com ara Tom DeLay i Dick Armey van començar, a començaments dels anys 1990, a articular l'antagonisme cultural i polític que els Estats Units republicans sentien envers la cultura emergent de la classe creativa. Però el polític que amb més habilitat es va referir a aquests greuges va ser George W. Bush.

Tota la vida de Clinton és un testimoni del poder de l'educació per canviar de classe social.

Bush es preia de la idea que la seva formació a Yale no va tenir cap efecte sobre la seva manera de veure les coses. Clinton ha estat un conegut viatger que ha voltat arreu del món, que valora les cultures i les idees d'altri. Durant tota la seva vida, Bush ha estat indiferent, si no hostil, a tot això. Especialment en els primers anys de la seva administració, Clinton tenia l'estil de gestió poc rígid i poc estructurat d'un departament de la universitat o d'un punt.com —hores de treball frenètiques, reunions que no s'acabaven mai, una quantitat de centres de poder dispersos, joves treballant en roba informal i una tasca constant de revaluació de plans i estratègies. L'estil de la gestió Bush encarna l'era del món empresarial precreatiu —formal, jeràrquic, amb una presa de decisions concentrada exclusivament en les mans dels càrrecs directius més antics. Clinton era feliç a Hollywood i feia vacances a Martha's Vineyard. Bush es deia per tornar a Crawford. Clinton es delectava en la companyia d'escriptors, artistes, científics i membres de l'elit intel·lectual. Bush els tolera malament. En la seva retòrica i en les seves polítiques, Clinton desitjava dur els talents de la classe creativa —alta tecnologia, una cultura tolerant— a les zones interiors del país. Bush tenia com a objectiu dur els valors i les prioritats econòmiques de les zones interiors a aquell màxim centre creatiu, Washington, D.C.

Quan va ser elegit president, Bush va triar un grup d'assessors grans, la formació econòmica dels quals és pròpia de fa 100 anys. El seu vicepresident és un home de negocis del petroli. El seu secretari del Tresor, John Snow, és un home relacionat amb el negoci dels ferrocarrils. Les polítiques econòmiques i fiscals de la Casa Blanca han estat igualment dissenyades per tal de proporcionar un suport vital a aquestes indústries envellides dels estats vermells: 190.000 milions en subvencions a l'agricultura i la ramaderia; aranzels sobre l'acer; subvencions, exempcions fiscals i flexibilitat reglamentària per a l'explotació forestal, la mineria, el carbó i el gas natural. Fins i tot la política impositiva de Bush presenta la mateixa preferència que la de l'antiga economia. La seva rebaixa dels impostos sobre els dividendes va rebre el suport de les

empreses convencionals de reconeguda solidesa, que en sortirien beneficiades, però a la que s'oposaven els executius de les altes tecnologies, les societats anònimes dels quals rarament paguen dividendes.

Gràcies a l'arribada al poder del Grand Old Party (Partit Republicà) a Washington i a les dures realitats del *Big Sort*, àrees econòmicament endarrerides del país exerceixen ara un màxim poder polític, mentre que els centres creatius —l'origen de la major part del creixement eco-

---

**FA 20 ANYS, L'ECONOMIA NORD-AMERICANA HAVIA ASSOLIT UN PUNT CRÍTIC PERÒ SOTA LA SUPERFÍCIE ESTAVEN SUCCEINT COSES INTERESSANTS: INVERSIONS FETES ANTERIORMENT EN INVESTIGACIÓ CIENTÍFICA ESTAVEN CONDUINT A NOVES TECNOLOGIES**

---

nòmic dels Estats Units— pràcticament no en tenen cap. Les demòcrates Dianne Feinstein i Barbara Boxer parlen en nom del Silicon Valley i Hollywood. Charles Schumer i Hillary Clinton, de Nova York, també demòcrates, representen el món financer i les empreses editorials de Nova York. L'Estat de Washington, on van néixer Starbucks i Microsoft, té dos senadors demòcrates, Patty Murray i Maria Cantwell. Tant l'anomenada Route 128 que circumval·la la perifèria oest d'alta tecnologia de Boston com la perifèria d'alta tecnologia de Maryland també estan representades per senadors demòcrates. Resulta difícil subestimar la poca influència que aquests senadors tenen amb la Casa Blanca de Bush i un Congrés controlat pel Partit Republicà.

### La nova Ellis Island

No cal ser un demòcrata per reconèixer que la polarització política dels Estats Units i el domini del Partit Republicà a Washington no són necessàriament bones notícies per al futur eco-

nòmic dels Estats Units. I tanmateix està clar que els propis demòcrates tampoc se n'acaben d'adonar.

Tots els aspirants demòcrates actuals a la Casa Blanca han atacat Bush pel fet d'estar minant les nostres aliances i recursos diplomàtics amb aquest unilateralisme seu. Uns pocs, incloent el senador John Kerry, han criticat el president d'«anticència». Però ningú sembla haver entès —o si més no, formulat— les conseqüències econòmiques desastroses d'aquestes visions ignorants. En l'economia global posterior als anys 1990, els Estats Units han de competir amb agressivitat amb altres països desenvolupats pel talent internacional que pot estimular la creació de noves indústries i nous llocs de treball. Amb la nostra actitud burleta i de superioritat envers la resta del món i menystenint els punts de vista consensuats de la comunitat científica estem foragitant aquest talent i enviant-lo als nostres competidors.

Si existeix un candidat que representa la classe creativa ara mateix, aquest és Howard Dean. La seva estructura no jeràrquica de campanya constituïda pels seus partidaris ben formats i amb habilitats tècniques i les bases populars representa perfectament l'economia creativa. I tanmateix, el seu missatge econòmic s'ha centrat fins ara en atraure unionistes d'estats pendulars —tot criticant Bush, per exemple, per no ampliar els aranzels sobre l'acer.

Els Estats Units no només han de deixar de cometre errors estúpids com ara iniciar guerres comercials amb Europa i la Xina; també han d'implementar noves polítiques que incrementin la nostra economia creativa. Pel que fa a això, cap partit tampoc ho acaba de copsar. La major part dels candidats demòcrates a la presidència han sonat l'alarma correctament pel que fa a incrementar les despeses de matriculació a la universitat i han proposat idees per ampliar l'accés a la universitat. Això està bé i és bo, però hem de pensar més, molt més enllà. Els nostres centres universitaris de recerca són imans per a la immigració, les Ellis Islands del segle XXI. I atesa la demanda dels nostres propis ciutadans d'una formació selecta molt més gran que l'oferta, ens haurem d'embarcar en la construc-

ció frenètica i generalitzada d'universitats, la qual cosa ens retornarà multiplicada en el futur creixement econòmic. La construcció d'algunes d'aquestes universitats de primera categoria en algunes àrees dels estats vermells en situació de dificultat pot aportar a les seves economies la possibilitat d'un futur millor i pot ajudar a superar la divisió política creixent.

---

**D'ALTRA BANDA, L'OFERTA VA SATISFER LA DEMANDA GRÀCIES A DUES ONADES IMMIGRATÒRIES ALS ANYS SEIXANTA I ALS ANYS VUITANTA. SENSE AQUESTS IMMIGRANTS, LA NOSTRA ECONOMIA DE L'ALTA TECNOLOGIA SERIA INIMAGINABLE**

---

Com és comprensible, els demòcrates han aprofitat l'externalització de la mà d'obra de les empreses com a tema de campanya, però siguem realistes: demanar uns estàndards laborals i mediambientals més elevats en els acords comercials —una solució favorita dels demòcrates— no evitarà que els llocs de treball relacionats amb el software emigrin cap a l'Europa de l'Est. La nostra única esperança és reforçar la nostra economia creativa per tal que creï més ocupació i pugui substituir els llocs de treball que estem perdent. Això requerirà enfrontar-se als grups de pressió de Washington que fan venir bé les coses en favor de les indústries establertes i en detriment de les indústries emergents. Per exemple, si l'espectre de radiodifusió no utilitzat, actualment sota el control de les xarxes televisives i de l'exèrcit, es pogués deixar lliure, es podrien crear milions de nous llocs de treball en l'àmbit de les xarxes inalàmbriques. Quan va ser l'última vegada que va sentir a parlar d'això a un candidat a la presidència?

Heus aquí una trista ironia: l'economia creativa dels Estats Units va provocar un canvi demogràfic i una polarització política que ara amenaça amb ofegar aquella economia. Ara, els Estats Units necessiten desesperadament un lideratge polític amb prou sentit comú com per

superar aquesta divisió. A favor seu, cal dir que el president Bush ha fet que el Partit Republicà esdevingui molt més favorable als immigrants, però el seu discurs sobre la diversitat sembla estar gairebé del tot orientat a aconseguir el vot dels treballadors hispànics; no sembla estar interessat —per no dir més— en canviar altres polítiques que estan foragitant els immigrants d'alt nivell i que, en general, estan debilitant l'economia creativa. A favor seu, cal dir que Howard Dean ha mirat de parlar al seu partit sobre la necessitat de plantejar polítiques que siguin atractives per als ciutadans tant a les àrees blaves del país com a les vermelles. Però, tal com ho ha demostrat amb els seus comentaris sobre com mirar d'arribar a les persones que porten banderes rebels sobre les seves camionetes, sembla que el menys que podem dir és que encara no ha trobat el llenguatge per fer-ho.

Si el Grand Old Party (Partit Republicà) vol evitar de massacrar l'economia, el seu repte ha de ser deixar de menystenir les elits intel·lectuals —el millor que pot fer per aconseguir vots en les seves bases—, i començar a posar atenció a les polítiques econòmiques que podrien alleugerir els problemes de tots. Si volen guanyar, el repte per als demòcrates rau en el fet de trobar maneres d'arribar a la resta del país per tal de convèncer, si més no algunes de les seves nombroses regions, de què les polítiques que funcionen per als interessos de la classe creativa també les afavoreixen.

**RICHARD FLORIDA** és director del Martin Prosperity Institute de la Universitat de Toronto i és l'autor de *The Rise of the Creative Class*.

Aquest article va ser publicat per primera vegada al *Washington Monthly*, gener-febrer 2004, amb el títol «The War of Creative Class».

Traducció al català: Beatriu Krayenbühl i Gusi